

MOOS-BJERRE

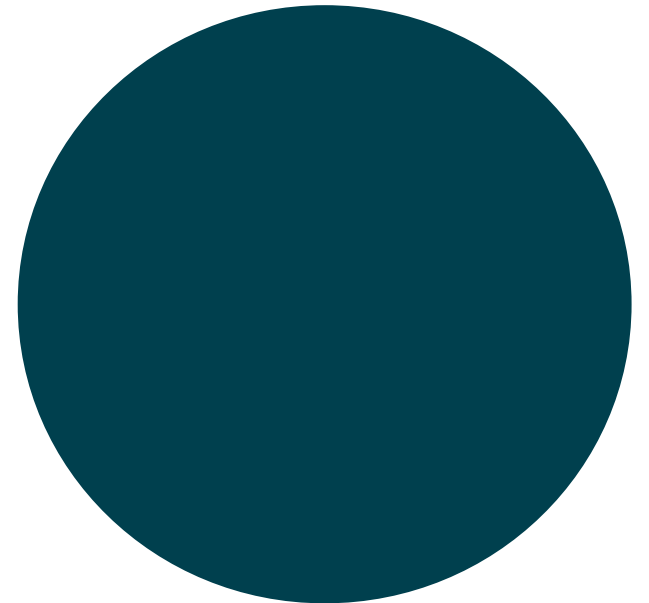

Fake news og fakta, læsning og biblioteker
- Opinionsmåling 2018

Moos-Bjerre for Danmarks Biblioteksforening, 29. juni 2018

Indhold

1. Sammenfatning
2. Fake News og folkebibliotekerne
3. Medievaner
4. Læsning
5. Faktaresistens
6. Om undersøgelsen

1. Sammenfatning

1. Sammenfatning

Danskerne er bevidste om Fake News og ekkokamre

Godt 75 pct. af danskerne mener, at de er i stand til at gennemskue om den information de modtager er pålidelig. Personer, med en grundskole som længst gennemført uddannelse, føler sig i mindre grad i stand til at gennemskue informationen (62 pct.).

90 pct. er bevidste om, at Facebook og Google anvender oplysninger om deres aktivitet til at målrette indhold.

75 pct. af respondenterne er bekymrede over, at hjemmesider som f.eks. Facebook og Google registrerer og gemmer oplysning om deres aktiviteter på internettet.

56 pct. faktatjekker ofte den information de får gennem sociale medier. Personer med videregående uddannelser faktatjekker oftere end personer med grundskole eller erhvervsuddannelse som længst gennemførte uddannelse. Ikke-aktive biblioteksbrugere faktatjekker sjældnere end aktive biblioteksbrugere.

86 pct. har indtryk af, at de modtager målrettede reklamer på internettet. 15-19 årige og de ældste borgere er mindst opmærksomme på, at de modtager målrettede reklamer på internettet. Kun 55 pct. har indtryk af, at de modtager målrettede nyheder på internettet.

Medievaner afhænger af alder, køn og uddannelsesniveau

De fleste modtager oftest deres nyheder fra TV og digitale medier. Den yngste del af befolkningen (15-44 årige) anvender oftere end ældre borgere digitale- og sociale medier som nyhedskilde.

Personer med en videregående uddannelse får i højere grad end andre deres nyheder fra trykte aviser, radio samt digitale medier.

Personer uden en videregående uddannelse får i højere grad end andre deres nyheder fra sociale medier. Kvinder benytter i højere grad de sociale medier som primær nyhedskilde end mænd – 37 pct. mod 22 pct.

1. Sammenfatning

Læsning går i arv

36 pct. af danskerne er enten enige eller meget enige i, at bibliotekerne spiller en væsentlig rolle ift. at øge borgernes digitale bevidsthed. Af de 15-19 årige gælder dette dog blot for 16 pct.

90 pct. af dem der har børn, læser eller har læst højt for deres mindre børn.

Nuværende hyppige fysiske biblioteksbrugere fik oftere læst højt som barn.

76 pct. af dem der har børn, læser eller læste sammen med deres børn. Danskere med mellemlange- eller lange videregående uddannelser læser mere sammen med deres børn end danskere med grundskole som længst gennemførte uddannelse.

Befolkningens læsemønstre

62 pct. angiver, at deres foretrukne medie, når de skal læse, er en fysisk bog. De 15-34 årige foretrækker i højere grad end andre aldersgrupper at læse i fysiske bøger (69-71 pct.).

56 pct. læser mest skønlitteratur. Mænd læser mere faglitteratur end kvinder – 32 pct. mod 19 pct.

73 pct. læser under 7 timer om ugen. Højtuddannede læser mere end lavere uddannede, ældre mere end yngre og hyppige biblioteksbrugere mere end ikke-brugere.

55 pct. læser 30 minutter eller mindre ad gangen. Kvinder læser typisk længere tid ad gangen end mænd. Hyppige fysiske biblioteksbrugere læser oftere længere tid ad gangen end ikke-aktive brugere.

Det mest typiske formål med læsning er underholdning/oplevelse, hvilket 63 pct. af danskerne angiver.

1. Sammenfatning

Læsningens inspirationskilder

52 pct. bliver i nogen eller høj grad inspireret til at læse skønlitteratur gennem venner, familie eller bekendte.

Kvinder mere end mænd - 62 pct. mod 40 pct.

Det fysiske bibliotek er den næststørste inspirationskilde til skønlitterær læsning (40 pct.). For de med grundskole eller en erhvervsfaglig uddannelse er det fysiske bibliotek en mindre inspirationskilde end for andre uddannelsesgrupper.

42 pct. af befolkningen er enten enige eller meget enige i, at bibliotekerne bidrager positivt til at få dem til at læse mere.

68 pct. er enig eller meget enige i, at bibliotekerne bidrager positivt til at få befolkningen til at læse mere.

Folkebibliotekets brugere

58 pct. kan karakteriseres som aktive brugere af det fysiske folkebibliotek, da de har anvendt biblioteket inden for det seneste år.

47 pct. er aktive brugere af det digitale folkebibliotek.

Kvinder benytter både det fysiske- og det digitale bibliotek oftere end mænd. Højtuddannede benytter biblioteket mere end lavere uddannede.

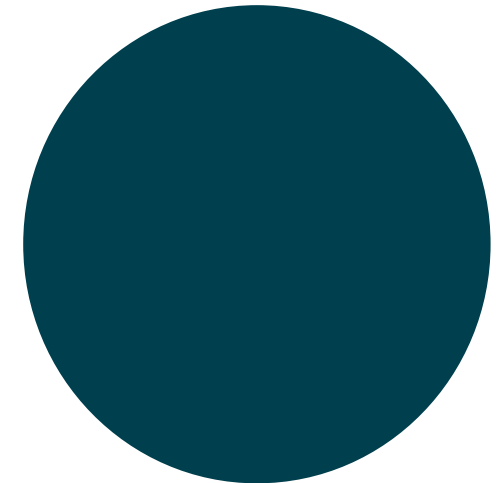
1. Sammenfatning

Fysiske bøger og e-bøger efterspørges mere om 3 år

41 pct. af befolkningen har prøvet at læse en e-bog. Det er lidt flere end i 2017 (39 pct.) og væsentlig flere end ved første måling i 2013 (24 pct.). Hyppige biblioteksbrugere har oftere end andre læst en e-bog. Ligeledes har yngre oftere end ældre. Personer med grundskole eller en erhvervsuddannelse som længst gennemførte uddannelse har i mindre grad prøvet at læse en e-bog (hhv. 30 og 34 pct.)

58 pct. af befolkningen angiver, at de forventer at læse flere fysiske bøger om 3 år. Højtuddannede (64 pct.) mere end lavt uddannede (54 pct.).

25 pct. forventer at læse flere e-bøger. Højtuddannede (32 pct.) mere end lavere uddannede (19 pct.).

1. Sammenfatning - faktaresistens

Faktaresistens udfordrer den demokratiske debat

Vores undersøgelse underbygger i tråd med tidligere undersøgelser, at hvis man har en klar holdning til et emne, er man i lavere grad åben over for viden og fakta, der ikke underbygger ens holdning. Det kalder man faktaresistens.

På baggrund af et gennemført eksperiment, kan det vises, at sandsynligheden for at fortolke ny information korrekt, falder jo mere uenig man på forhånd er i det resultat, der præsenteres.

Faktaresistens er et problem for et demokratisk samfund, da det kan være med til at fastlåse den offentlige og politiske debat og forhindre, at beslutninger bliver truffet på et oplyst og objektivt grundlag.

Læsning og biblioteksbrug øger lydhørhed for fakta

Analysen viser, at læsning har en reducerende effekt på faktaresistensen, så personer med et højt niveau af læsevaner har en reduceret sandsynlighed for at fejlfortolke information. Sagt med andre ord, så øger læsning gennemsnitsdanskerens lydhørhed over for viden og fakta – selv hvis disse fakta er i modstrid med deres holdninger.

Personer, der bruger biblioteket nu og/eller har brugt det i deres barndom, læser i væsentlig højere grad end personer, der ikke bruger biblioteket. Tilgængelighed af eksempelvis bibliotekstilbud til børn og børnefamilier kan måske være med til at øge den fremtidige generations åbenhed over for fakta og viden – selv hvis den ikke stemmer overens med deres holdninger.

2. Fake News og Folkebibliotekerne

2. Fake News – vurdering af nyheders pålidelighed

- Mange føler sig i stand til at vurdere internetbaserede nyhedskilders pålidelighed.
- 71 pct. er enige eller meget enige i, at de kan gennemskue om de kan stole på de nyheder, de læser på nettet.
- Omtrent en femtedel (19 pct.) erklærer sig uenige eller meget uenige i udsagnet.
- De ældre (65+) føler sig i mindre grad i stand til at vurdere internetnyheders pålidelighed.

Hvor enig er du i, at du føler dig i stand til at gennemskue, om du kan stole på de nyheder, du læser på nettet?

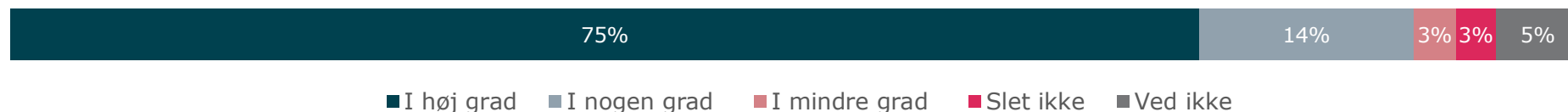
■ Meget enig ■ Enig ■ Uenig ■ Meget uenig ■ Ved ikke

2. Fake News - målretning af reklamer og indhold

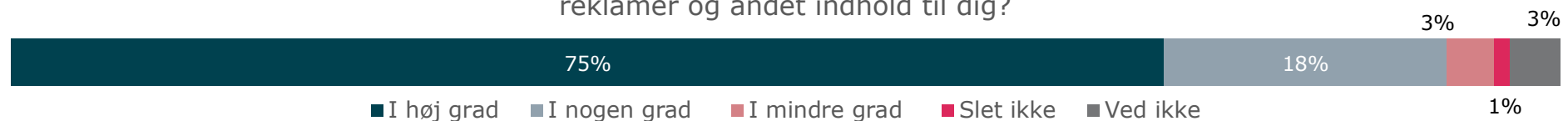
- Danskerne er bevidste om, at Facebook og Google målretter reklamer og andet indhold.
- 89 pct. er bevidste om, at Facebook benytter ens aktiviteter til at målrette indhold.
- 93 pct. er bevidste om, at Google i høj eller nogen grad benytter søgeadfærd til at målrette indhold.

- Kun henholdsvis 11 og 7 pct. er i et vist omfang ikke bevidste om, at Facebook og Google målretter indhold.
- Folk over 65 år er i mindre grad bevidste om Facebooks og Googles anvendelse af aktivitetsoplysninger.

I hvor høj grad tror du, at Facebook bruger oplysninger om dine aktiviteter til at målrette reklamer og andet indhold til dig?

I hvor høj grad tror du, at Google bruger oplysninger om dine aktiviteter til at målrette reklamer og andet indhold til dig?

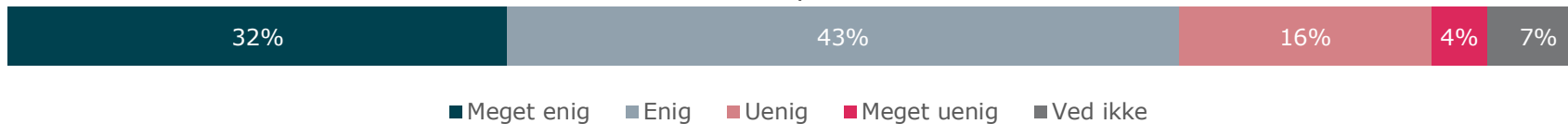

2. Fake News - faktatjek

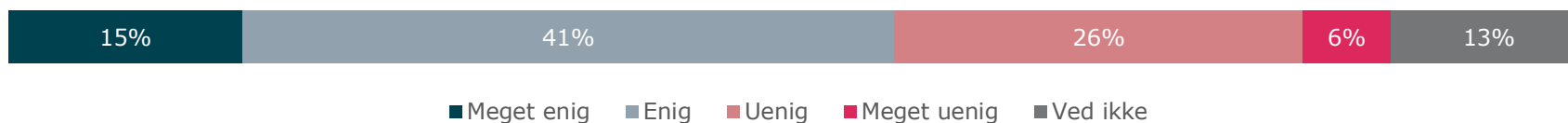
- 75 pct. af danskerne er bekymrede over, at hjemmesider såsom Facebook og Google registrerer og gemmer oplysning om deres aktiviteter på internettet.
- Omtrent 20 pct. er ubekymret over hjemmesidernes logningsaktivitet.

- 56 pct. af danskerne erklærer sig enige eller meget enige i, at de faktatjekker den information, som de får gennem sociale medier, for at være sikker på, at den er sand.
- Personer med videregående uddannelser faktatjekker oftere end personer med grundskole eller erhvervsuddannelser som længst gennemførte uddannelse.

Jeg er bekymret over, at hjemmesider som Google og Facebook registrerer og gemmer min aktivitet på nettet

Jeg faktatjekker ofte den information, jeg får gennem sociale medier for at være sikker på, at det er sandt

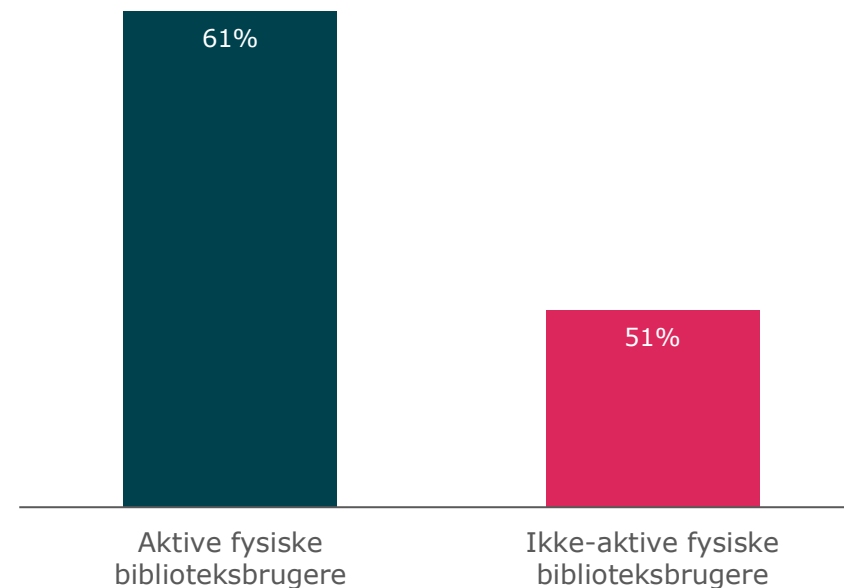

2. Fake News og Folkebibliotekerne

Biblioteksbrugere faktatjekker i højere grad information fra sociale medier end ikke-aktive biblioteksbrugere:

- 61 pct. af de aktive fysiske biblioteksbrugere er enige eller meget enige i, at de ofte faktatjekker den information, de får gennem sociale medier, for at være sikker på, at den er sand.
- 51 pct. af de ikke-aktive fysiske biblioteksbrugere faktatjekker i mindre grad den information de får gennem sociale medier.

Jeg faktatjekker ofte den information, jeg får gennem sociale medier, for at være sikker på, at den er sand

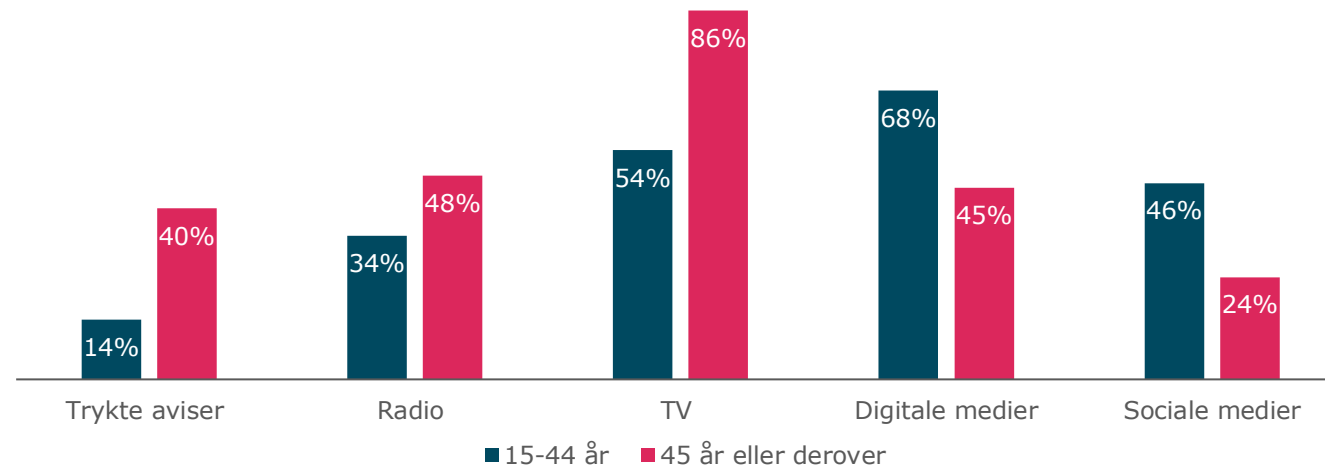
3. Medievaner

3. Medievaner – betydning af alder

- Den yngste del af befolkningen læser betydeligt færre aviser end den ældste – 14 pct. mod 40 pct.
- Færre i den yngste del befolkningen får nyheder igennem radio – 34 pct. mod 48 pct.
- Ligeledes får færre i den yngste del af befolkningen nyheder gennem TV – 54 pct. mod 86 pct.
- Modsat benytter flere i den yngste del af befolkningen digitale medier til at få nyheder igennem – 68 pct. mod 45 pct.
- Hertil er der ganske betydelig forskel mellem den yngste og ældste del af befolkning ift. benyttelsen af sociale medier, som nyhedskilde – 46 pct. mod 24 pct.

Hvor får du oftest dine nyheder fra...
(sæt gerne flere kryds)

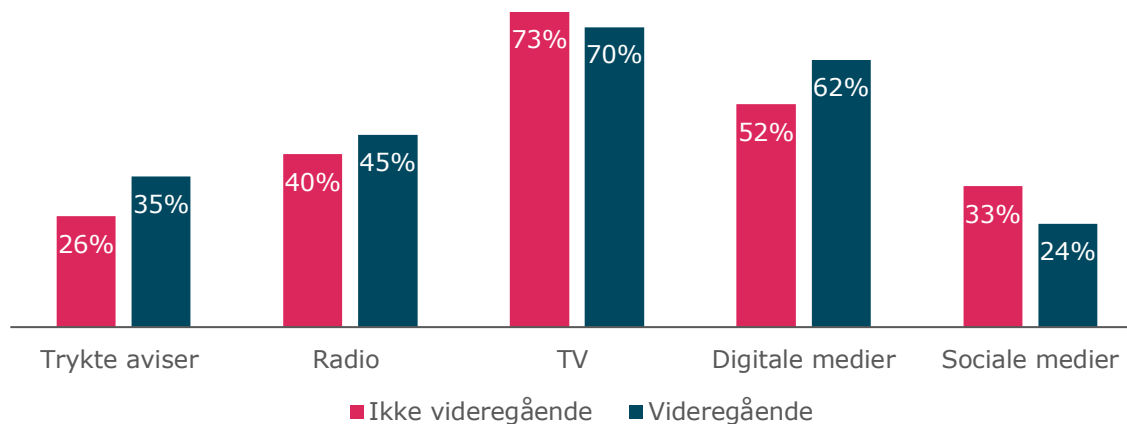
3. Medievaner – betydning af uddannelsesniveaue

Figuren herunder viser, at uddannelsesniveaue har en betydelig indvirkning på medieforbrug:

- Personer med en videregående uddannelse får i højere grad end andre deres nyheder fra trykte aviser, radio samt digitale medier.

- Personer uden en videregående uddannelse får i højere grad end andre deres nyheder fra sociale medier.
- For både personer med- og uden videregående uddannelse er den primære nyhedskilde TV.

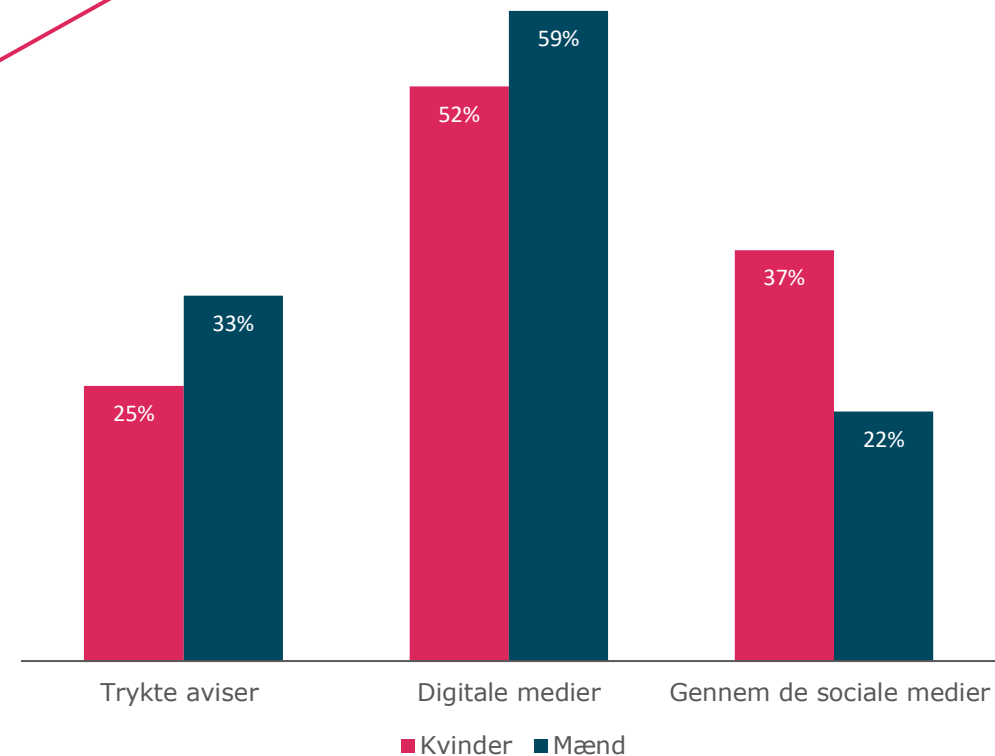
Hvor får du oftest dine nyheder fra...
(sæt gerne flere kryds)

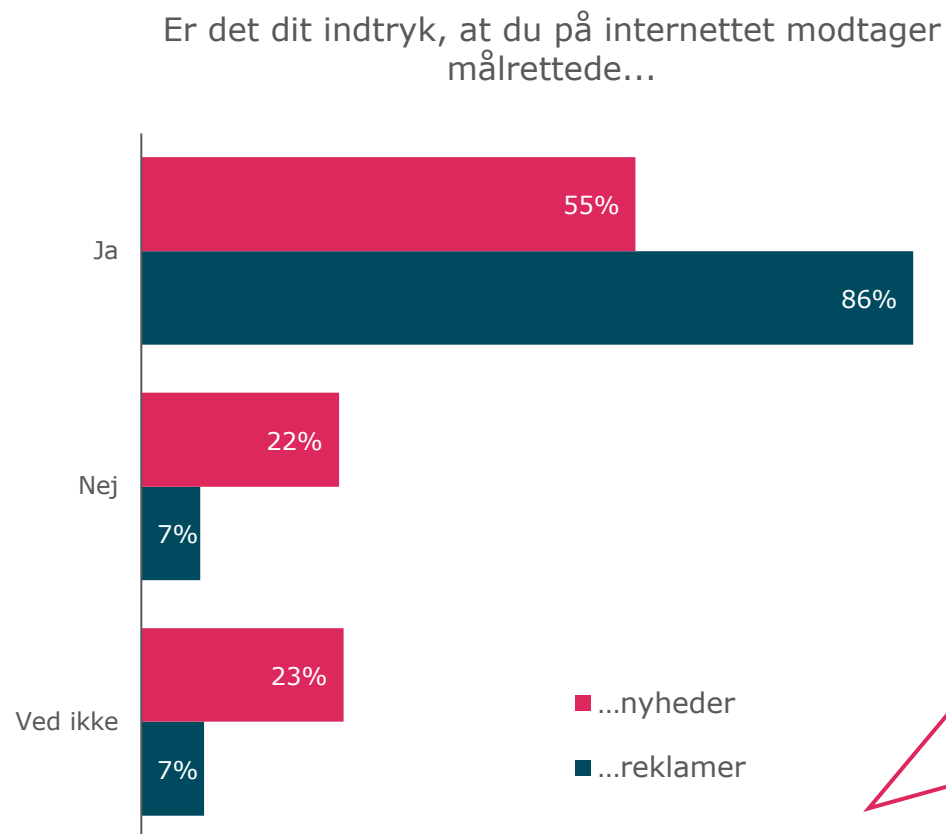
3. Medievaner – betydning af køn

- Digitale medier er den største kilde til nyheder for både mænd og kvinder.
- Mænd benytter sig i lidt højere grad af digitale medier som primær nyhedskilde end kvinder – 59 pct. mod 52 pct.
- Kvinder benytter i højere grad de sociale medier som primær nyhedskilde end mænd – 37 pct. mod 22 pct.
- Mænd benytter i højere grad trykte aviser som primær nyhedskilde end kvinder – 33 pct. mod 25 pct.

Hvor får du oftest dine nyheder fra...

3. Medievaner – nyheder og reklamer

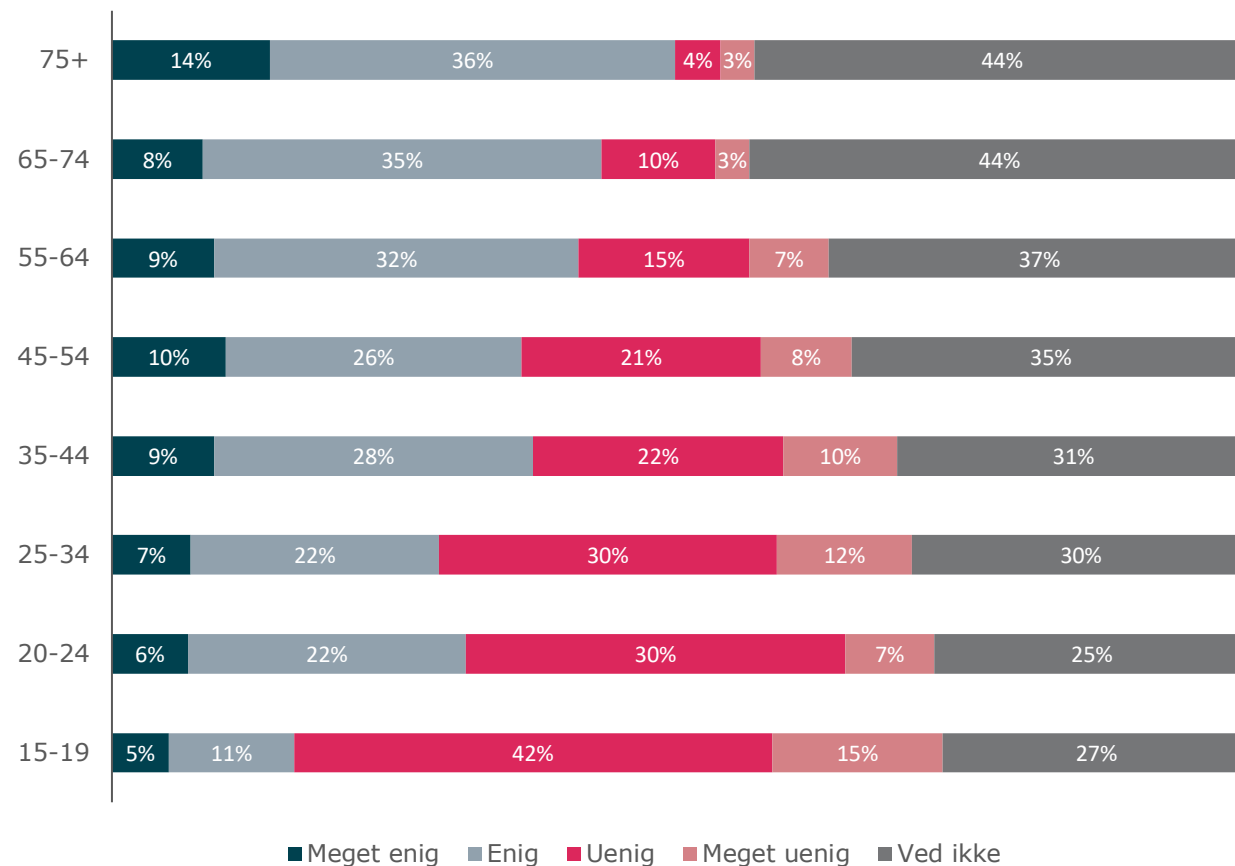

- Langt de fleste (86 pct.) har indtryk af, at de modtager målrettede reklamer på internettet.
- Noget færre (55 pct.) har indtryk af, at de modtager målrettede nyheder på internettet.
- Blandt de adspurgte er andelen, som svarer 'ved ikke' betydeligt større, når det drejer sig om nyheder (23 pct.) end ved reklamer (7 pct.).
- De 15-19 årige og de ældste, 65+, er mindst opmærksomme på, at de modtager målrettede reklamer på internettet.
- Ligeledes er den ældste del af befolkningen, de 65+, mindst opmærksomme på, at de modtager målrettede nyheder.

3. Medievaner – betydning af biblioteker

- 36 pct. af danskerne er enten enige eller meget enige i, at bibliotekerne spiller en væsentlig rolle ift. at øge borgernes digitale bevidsthed.
- 35 pct. svarer, at de ikke ved om bibliotekerne spiller en væsentlig rolle.
- Figuren til højre viser, at alder har en afgørende betydning for holdning til om bibliotekerne spiller en væsentlig rolle ift. at øge borgernes digitale bevidsthed.
 - 16 pct. af de 15-19 årige er enten enige eller meget enige i, at bibliotekerne spiller en væsentlig rolle ift. at øge borgernes digitale bevidsthed.
 - 50 pct. af de 75+ angiver, at de enten er enige eller meget enige i, at bibliotekerne spiller en væsentlig rolle.

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Bibliotekerne spiller en vigtig rolle ift. at øge borgernes digitale bevidsthed.

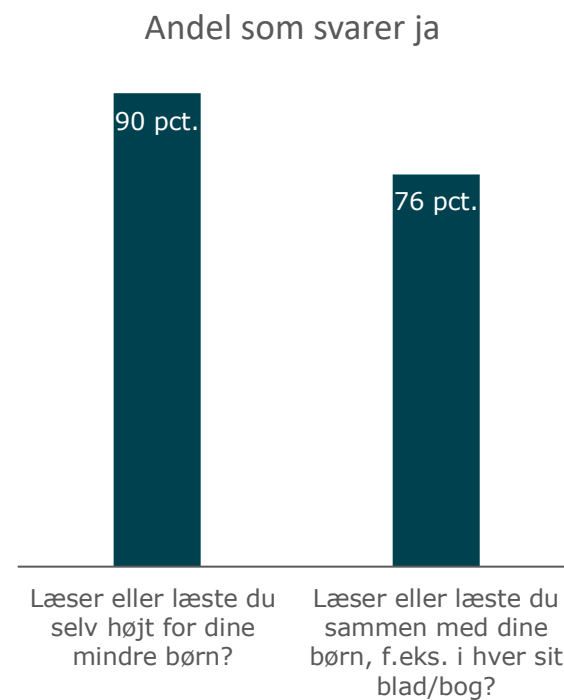
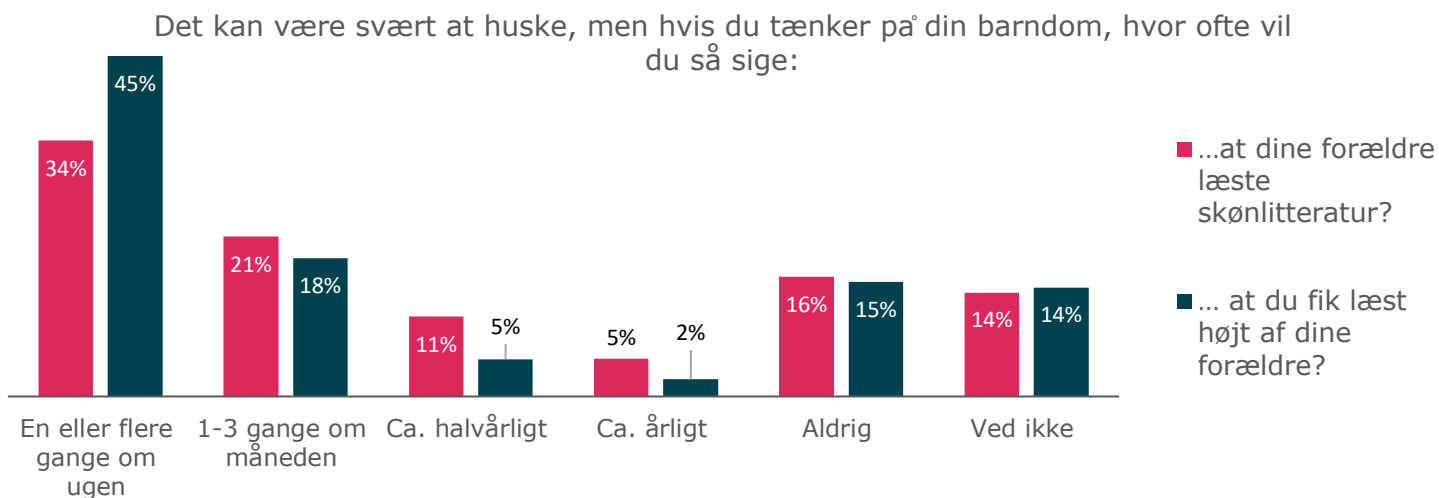
4. Læsning

4. Læsning – i barndomshjemmet

- 45 pct. af danskerne fik som barn læst højt af deres forældre en eller flere gange om ugen.
- Nuværende hyppige fysiske biblioteksbrugere fik oftere læst højt som barn end ikke-brugere.
- 34 pct. af danskerne erindrer, at deres forældre læste skønlitteratur en eller flere gange om ugen, da de var børn.
- 22 pct. af befolkningen fik læst højt af deres forældre halvårligt eller sjældnere.
- 32 pct. af danskerne, at deres forældre læste skønlitteratur halvårligt eller sjældnere.

- 90 pct. af danskerne, som har børn, svarer ja til, at de selv læser eller har læst højt for deres mindre børn.
- 76 pct., der har børn, angiver, at de læser eller læste sammen med deres børn, i f.eks. hver sit blad/bog.

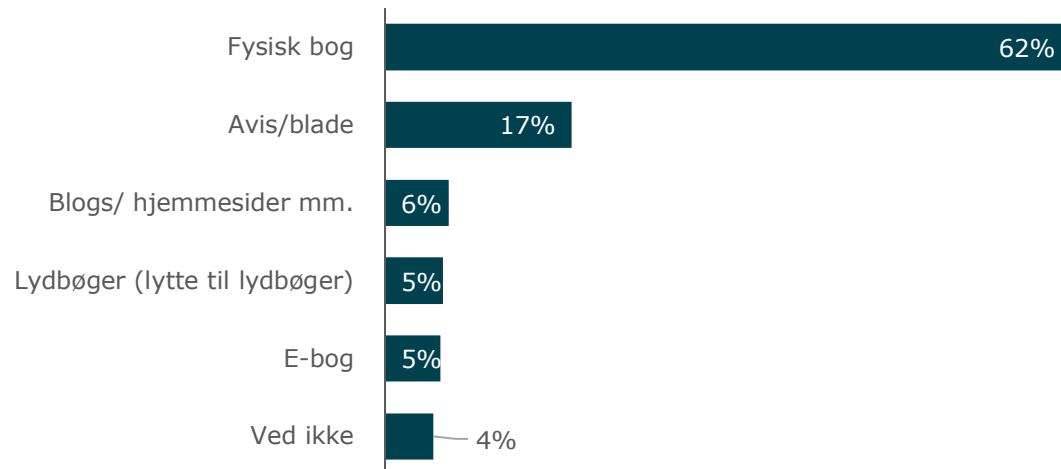

4. Læsning – fortrukne medier og genrer

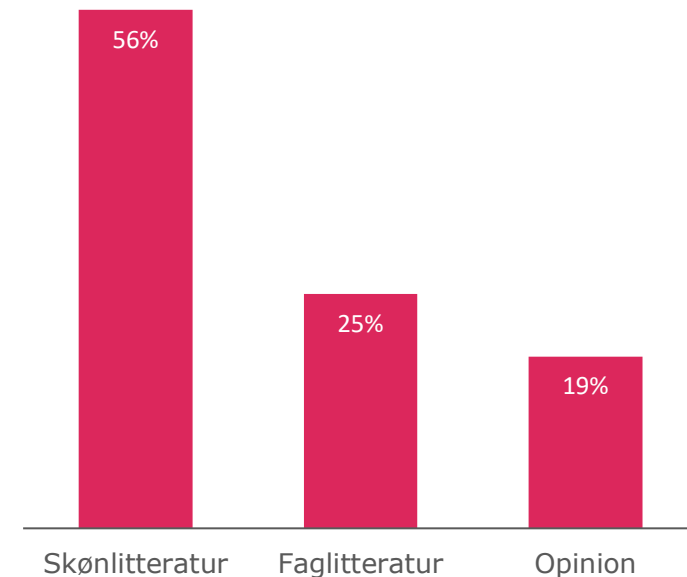
- 62 pct. af borgerne angiver, at deres foretrukne medie, når de skal læse, er en fysisk bog.
 - De 15-34 årige foretrækker mere end andre aldersgrupper at læse i fysiske bøger (69-71 pct.).
- 17 pct., som angiver, at de foretrækker aviser/blade som medie.
 - De 55+ foretrækker mere end andre aldersgrupper at læse i aviser/blade (24-36 pct.).

- 56 pct. af borgerne læser mest skønlitteratur.
- Mænd læser mere faglitteratur end kvinder – 32 pct. mod 19 pct.
- Kvinder læser mindre opinionslitteratur end mænd – 12 pct. mod 26 pct..

Hvilket medie er dit foretrukne, når du skal læse?

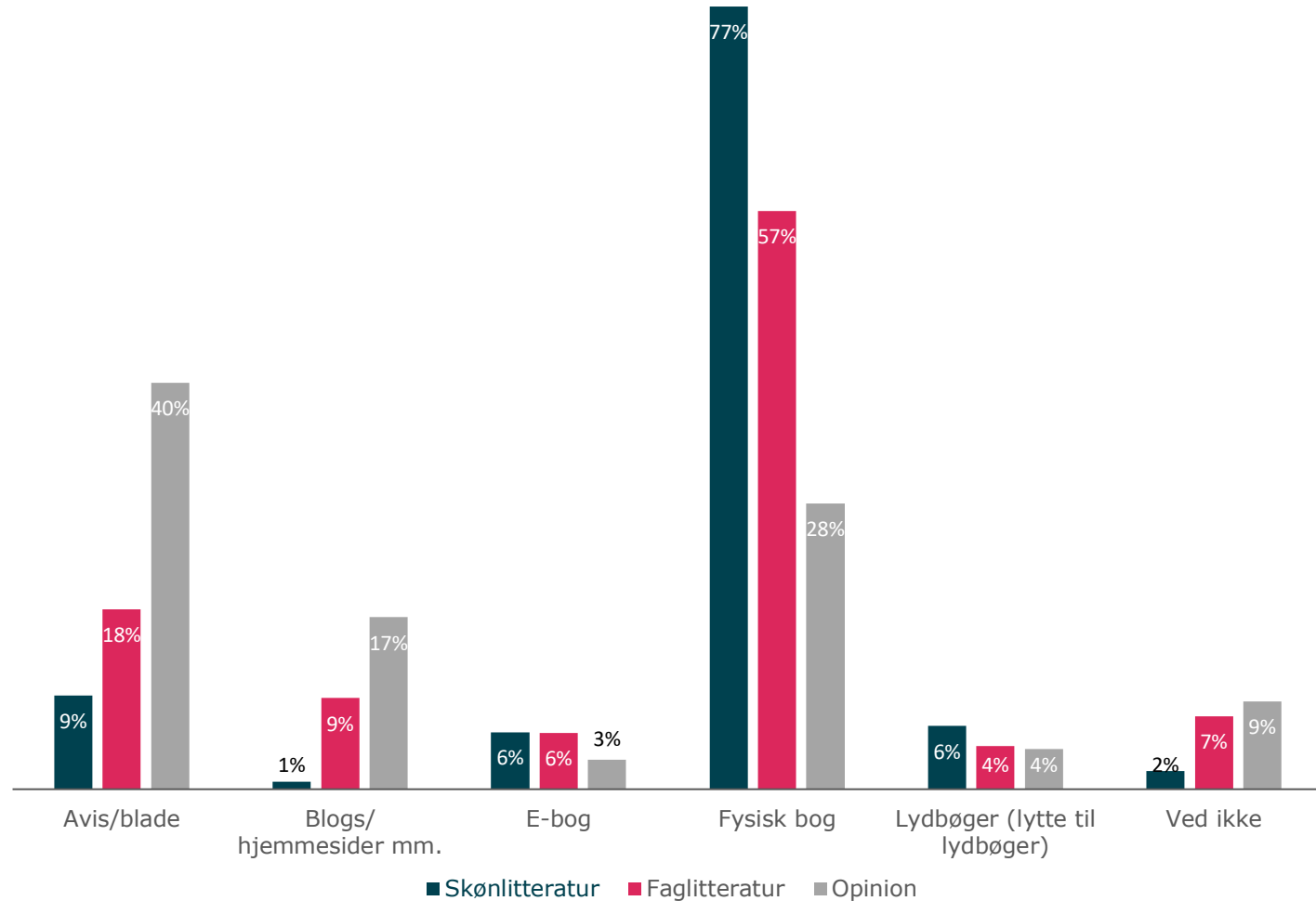
Hvad læser du mest?

4. Læsning – foretrukne medie uddybet

- Af figuren fremgår det, at danskernes foretrukne medie, når de skal læse afhænger af hvilken type af litteratur de læser mest af.
- De som læser mest skønlitteratur foretrækker uden tvivl, at læse i en fysisk bog (77 pct.).
- Af de som læser mest faglitteratur foretrækker lidt over halvdelen (57 pct.), at læse i en fysisk bog, dog foretrækker 18 pct. aviser/blade som medie.
- De som mest læser opinion foretrækker størstedelen at læse i aviser/blade (40 pct.). Herefter følger den fysisk bog (28 pct.).

Hvad er dit foretrukne medie, krydset med hvad læser du mest

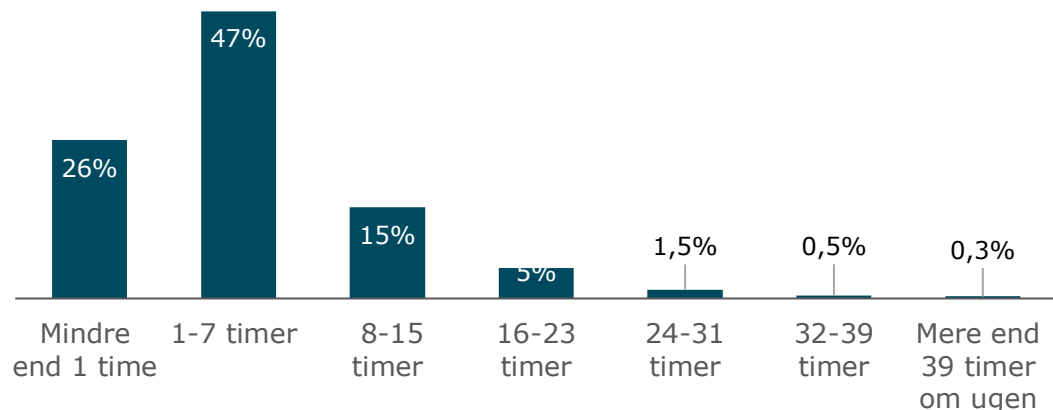

4. Læsning – hyppighed og dybde

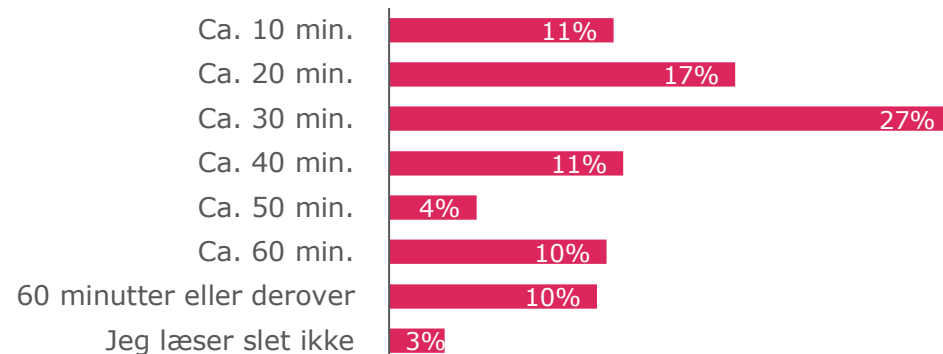
- 73 pct. af danskerne læser under 7 timer om ugen.
- Kun meget få (7,3 pct.) læser over 15 timer om ugen.
- De med en grundskole som længst gennemførte uddannelse læser mindre end andre uddannelsesgrupper.
- Den ældste del af befolkningen, de 65+, læser mere end andre aldersgrupper.
- Hyppige fysiske biblioteksbrugere læser mere end andre.

- 55 pct. af danskerne læser 30 minutter eller mindre ad gangen.
- 35 pct. læser 40 minutter eller mere ad gangen.
- Kun 3 pct. af danskerne læser slet ikke.
- Kvinder læser typisk længere tid ad gangen end mænd.
- Hyppige fysiske biblioteksbrugere læser oftere længere tid ad gangen end ikke-brugere.

Hvor mange timer læser du ca. på en gennemsnitlig uge? (både skøn- og faglitteratur)

Hvor længe læser du typisk ad gangen?

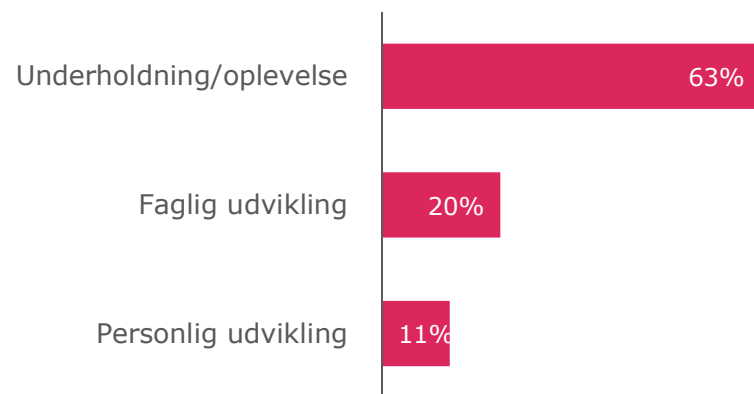

4. Læsning – formål & udbytte

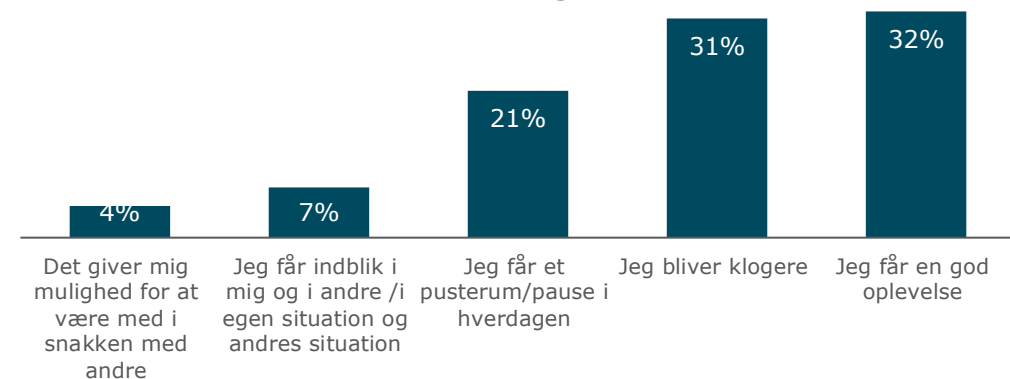
- Det klart mest typiske formål med danskernes læsning er underholdning/oplevelse, hvilket 63 pct. angiver.
- Ca. en femtedel angiver, at det typiske formål deres læsning er faglig udvikling – 20 pct.
- Langt færre angiver personlig udvikling som det typiske formål med læsning – 11 pct.

- Når danskerne bliver spurgt til, hvad det typiske udbytte af deres læsning har været, så angiver flest, at de enten er blevet klogere (31 pct.) eller, at de har fået en god oplevelse (32 pct.).
- 21 pct. siger, at udbyttet af læsningen var en pause i hverdagen.

Hvad er det typiske formål med din læsning?

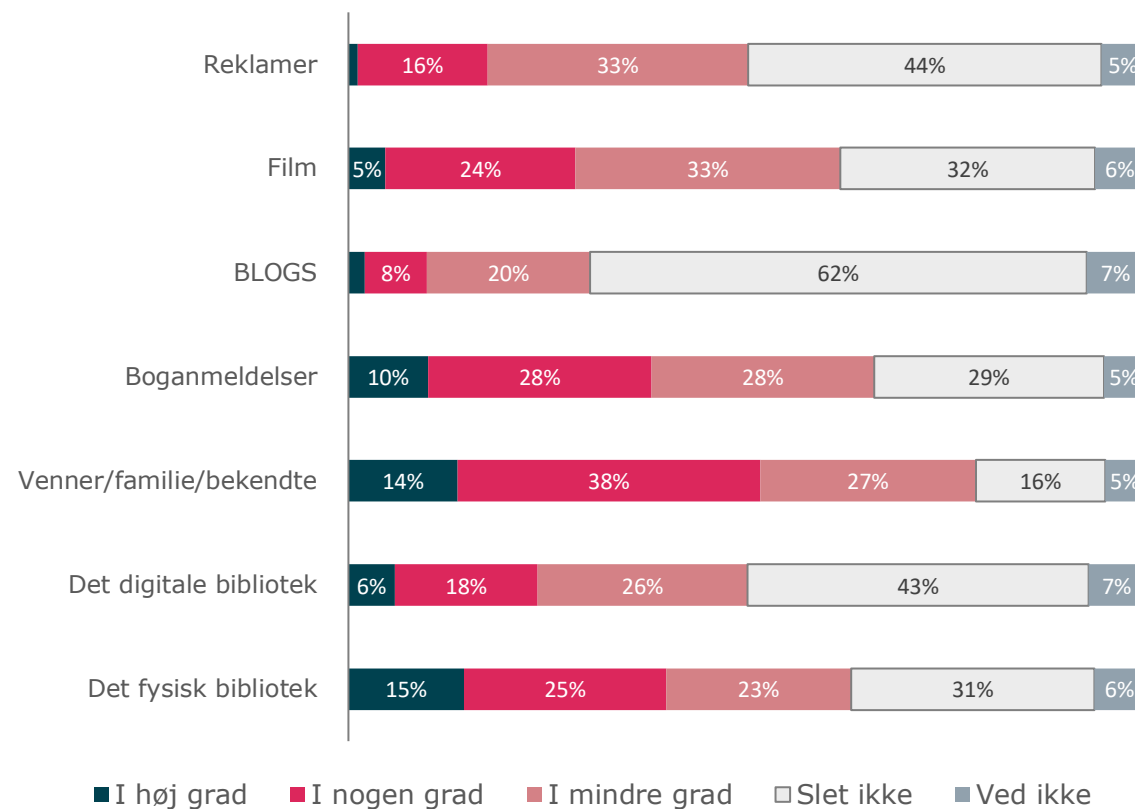
Hvad karakteriserer typisk udbyttet af din læsning?

4. Læsning - inspirationskilder

- 52 pct. af danskerne bliver i nogen eller høj grad inspireret til at læse skønlitteratur gennem venner, familie eller bekendte.
 - Kvinder mere end mænd - 62 pct. mod 40 pct.
- Den næststørste inspirationskilde til skønlitterær læsning er det fysiske bibliotek - 40 pct. angiver, at de i nogen eller høj grad føler sig inspireret af det fysiske bibliotek.
 - Dem der har med grundskole (34 pct.) eller en erhvervsfaglig uddannelse (38 pct.) mindre end andre uddannelsesgrupper.
- 24 pct. af danskerne føler sig i nogen eller høj grad inspireret til at læse skønlitteratur gennem det digitale bibliotek.
 - danskere med grundskole (21 pct.) eller en erhvervsfaglig uddannelse (19 pct.) mindre end andre uddannelsesgrupper.
- 38 pct. af danskerne bliver i nogen eller høj grad inspireret gennem boganmeldelser.
 - Kvinder mere end mænd – 49 pct. mod 26 pct.
 - Danskere med videregående uddannelser mere end dem uden videregående uddannelser.

I hvilken grad inspirerer nedenstående dig til at læse skønlitteratur?

4. Læsning – bibliotekernes rolle

- 42 pct. af danskerne er enten enige eller meget enige i, at bibliotekerne bidrager positivt til at få dem til at læse.
- Omvendt er 46 pct. uenig eller meget uenig i, at bibliotekerne bidrager positivt til at få dem til at læse mere.

- Hele 68 pct. af danskerne er enige eller meget enige i, at bibliotekerne generelt set bidrager positivt til at få befolkningen til at læse.
- Blot 14 pct. er uenige eller meget uenige i, at bibliotekerne bidrager positivt til at få befolkningen til at læse.
- Omtrent en femtedel er usikre på, hvorvidt bibliotekerne generelt set bidrager positivt.

Bibliotekerne bidrager positivt til at få mig til at læse:

■ Meget enig ■ Enig ■ Uenig ■ Meget uenig ■ Ved ikke

Bibliotekerne bidrager positivt til at få befolkningen til at læse:

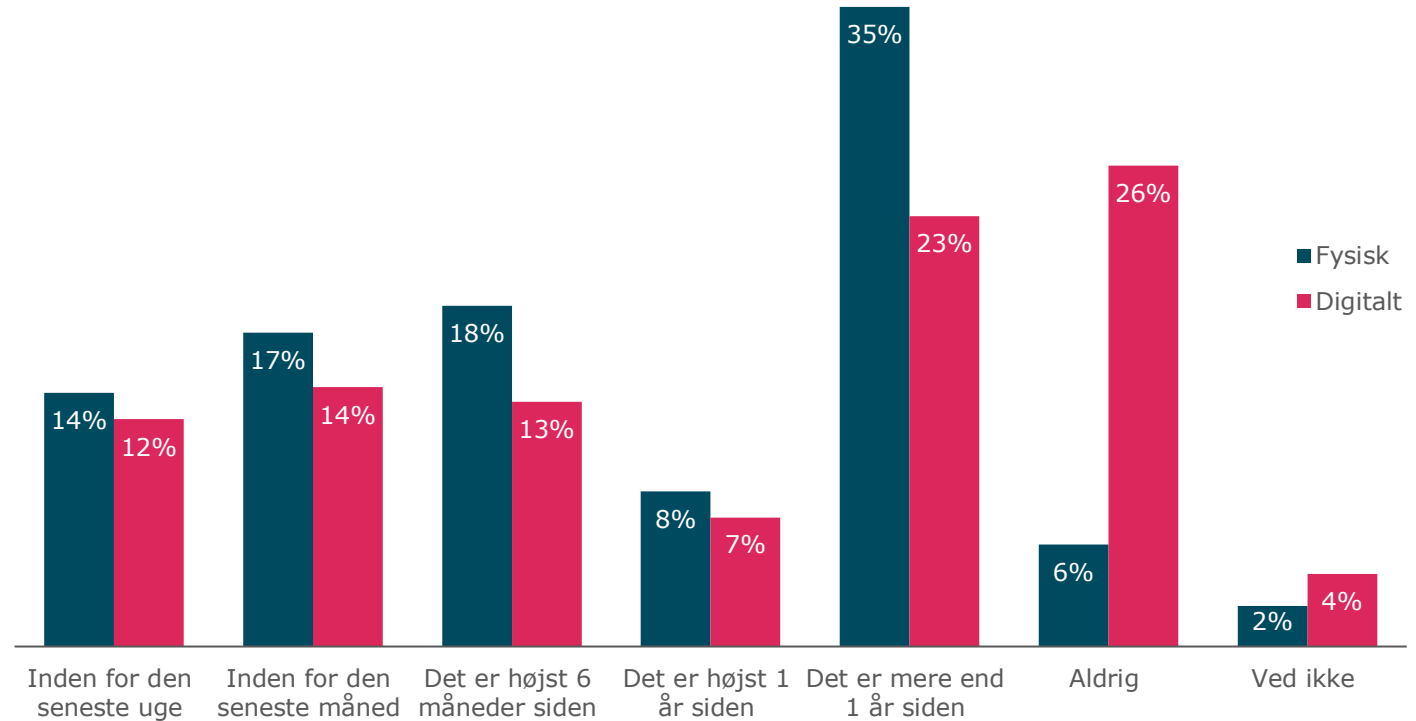

■ Meget enig ■ Enig ■ Uenig ■ Meget uenig ■ Ved ikke

4. Læsning - biblioteksbrug

- 58 pct. kan karakteriseres som aktive brugere af det fysiske folkebibliotek, da de har anvendt biblioteket inden for det seneste år.
- 47 pct. er aktive brugere af det digitale folkebibliotek
- 31 pct. er hyppige brugere af det fysiske folkebibliotek, da de har anvendt biblioteket inden for den seneste måned.
- 26 pct. er hyppige brugere af det digitale folkebibliotek.
- Kvinder benytter generelt set folkebibliotekerne mere end mænd gør:
 - Hyppige aktive fysiske brugere – 37 pct. mod 24 pct.
 - Hyppige aktive digitale brugere – 34 pct. mod 19 pct.

Hvornår har du sidst benyttet et folkebibliotek, fysisk eller via nettet?

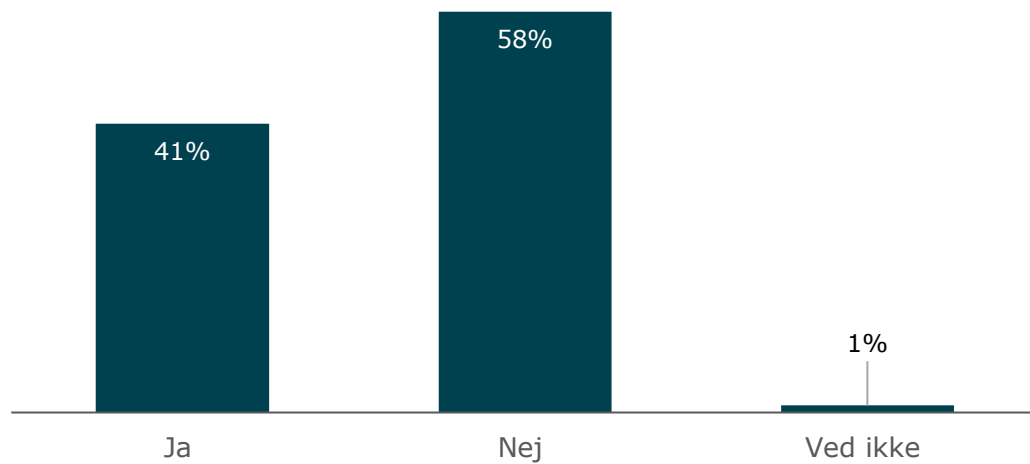

4. Læsning – E-bøger

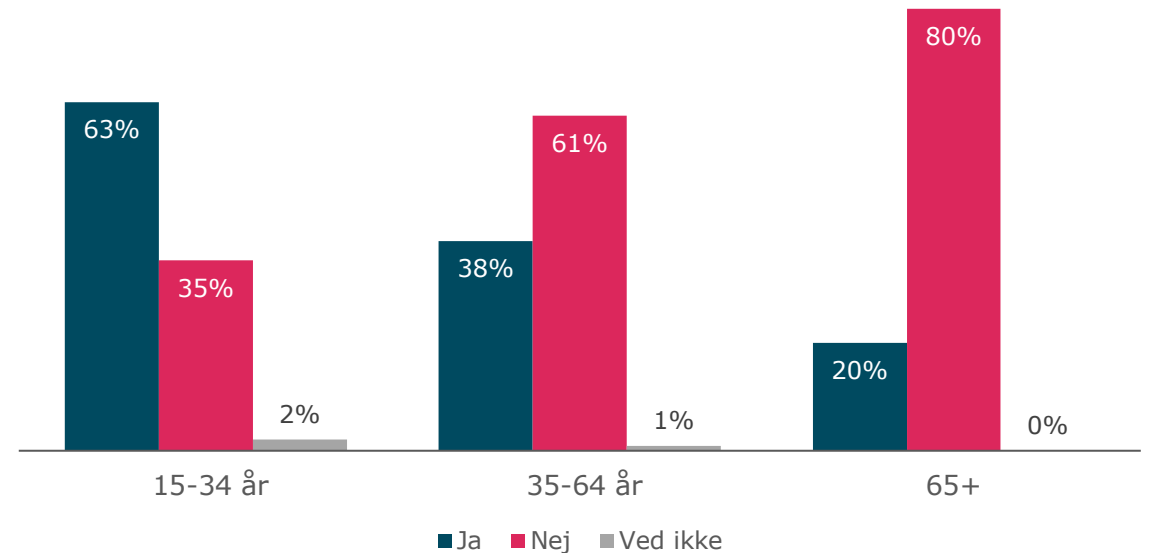
- I den danske befolkning har samlet set 41 pct. prøvet at læse en e-bog.
 - Hyppige fysiske biblioteksbrugere har oftere end andre prøvet at læse en e-bog – 44 pct. mod 23 pct.

- 63 pct. af de 15-34 årige har prøvet at læse en e-bog.
- 38 pct. af de 35-64 årige har prøvet at læse en e-bog.
- 20 pct. af de 65+ har prøvet at læse en e-bog.

Har du prøvet at læse en e-bog (en bog i digital form)?

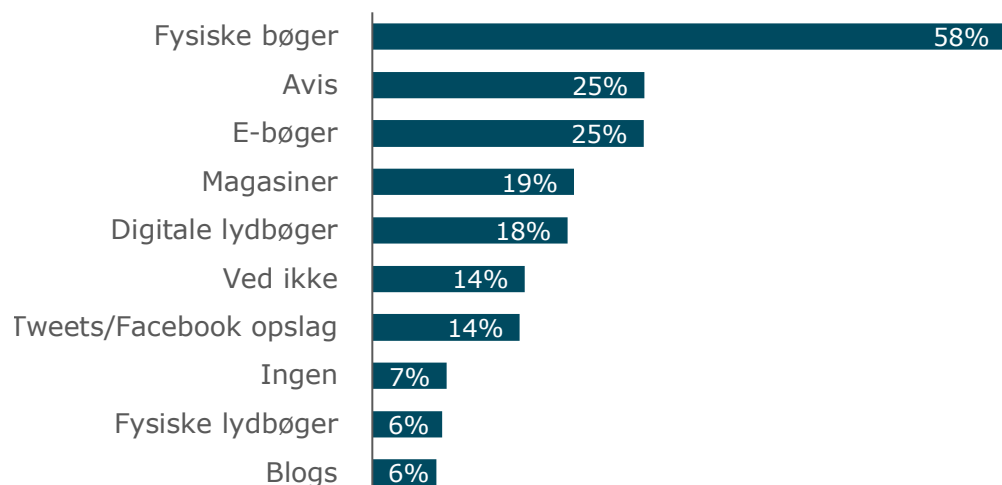
Har du prøvet at læse en e-bog (en bog i digital form)?

4. Læsning – forventninger & ønsker

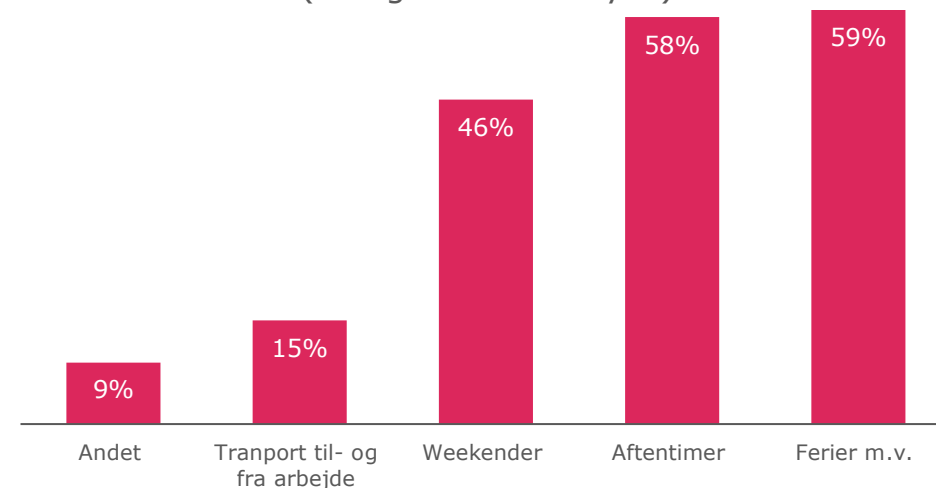
- 58 pct. af danskerne angiver, at de forventer at læse flere fysiske bøger om 3 år.
- Herefter følger avis og e-bøger, begge med 25 pct.
- 18 pct. forventer at læse flere digitale bøger om 3 år.
- Personer med videregående udd. forventer i større grad at læse flere fysiske bøger samt e-bøger, end person uden videregående udd.
 - Fysiske bøger: 64 pct. mod 54 pct.
 - E-bøger: 32 pct. mod 19 pct.

Hvilken type af litteratur forventer du at læse mere af om 3 år? (sæt gerne flere kryds)

- 59 pct. angiver, at de ønsker at læse mere i ferieperioder.
- Herefter følger aftentimer, hvor 58 pct. ønsker at læse mere.
- 46 pct. ønsker at læse mere i weekenderne

I hvilke situationer ønsker du at læse mere i? (sæt gerne flere kryds)

5. Faktaresistens

5. Faktaresistens

Begrebet generelt

Faktaresistens er en generel bias, der kommer til udtryk, når individer bliver præsenteret for ny information. Biasen gør, at individer er tilbøjelige til at fejlfortolke ny information.

Tilbøjeligheden til at fejlfortolke stiger, jo mere uenig man er i det, som den nye information påviser.

Denne skævvridning af information kaldes ofte for motiveret ræsonnering, da man altså kan siges at være motiveret til at ræsonnere, eller fortolke fakta på en bestemt måde.

I de fleste undersøgelser finder man, at der er meget stor overensstemmelse mellem ens *identitetsmæssige tilknytning* til et emneområde og ens tilbøjelighed til at ræsonnere motiveret.

Det vil med andre ord sige, at jo mere tilknyttet man er til sin allerede eksisterende holdning, jo sværere er det at acceptere, at fakta kan være anderledes, end det man selv mener.

Undersøgelsens anvendelse af begrebet

I denne analyse er *faktaresistens* blevet undersøgt gennem et spørgeskemaeksperiment. Et spørgeskemaeksperiment er kort sagt en måde, hvorpå det er muligt at kontrollere hvilke respondenter, som får en bestemt type information (treatment gruppen), og hvilke som ikke gør (kontrolgruppen). Ved at sammenholde forskellen mellem de to grupper, kan man observere den isolerede effekt af den pågældende information (stimulien) og se hvorvidt respondenterne fortolker informationen motiveret.

Eksperimentet vil i sin helhed blive udfoldet på de følgende slides.

5. Faktaresistens

- Treatment- og kontrolgruppen modtog i spørgeskemaeksperimentet begge ny information. Den eneste forskel på de to gruppers information var, at informationen i treatmentgruppen var politiseret, dvs. at det var muligt at have en identitetsmæssig tilknytning til informationen. Omvendt var informationen i kontrolgruppen apolitisk, dvs. uden mulighed for en identitetsmæssig tilknytning.

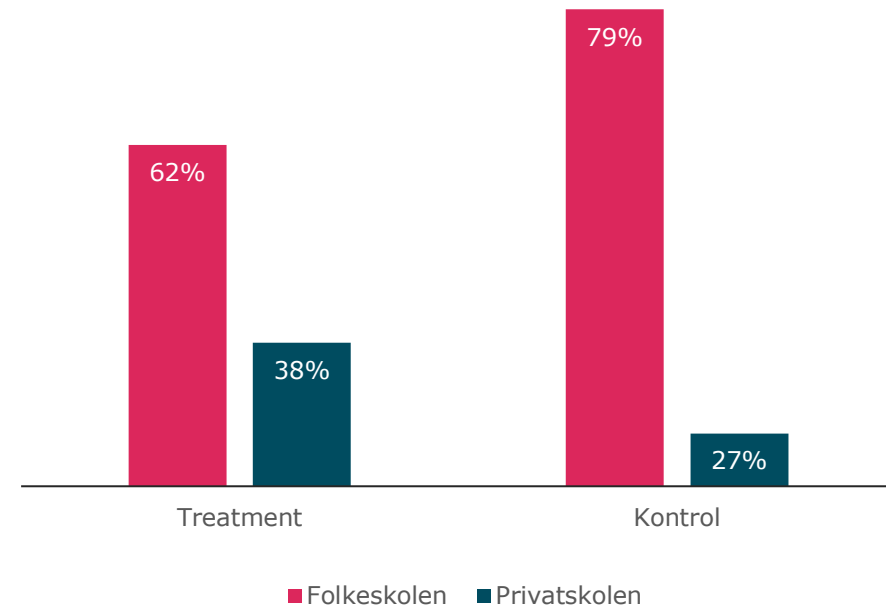
Tabellerne herunder fremviser forskellene på politiseret- og apolitisk information.

	Tilfredse forældre	Forældre i alt
Folkeskole	74	93
Privatskole	155	230

	Tilfredse forældre	Forældre i alt
Skole A	74	93
Skole B	155	230

- Figuren herunder fremviser forskellen på, hvor mange der svarede korrekt på spørgsmålet: *på hvilken skole er forældrene mest tilfredse?*
- Det korrekte svar på spørgsmålet er folkeskolen/skole A, hvilket hele 79 pct. svarede korrekt på i kontrolgruppen mod blot 62 pct. i treatmentgruppen. Forskellen indikerer betydningen af politiseret kontra apolitisk information.

På hvilken skole er forældrene mest tilfredse?

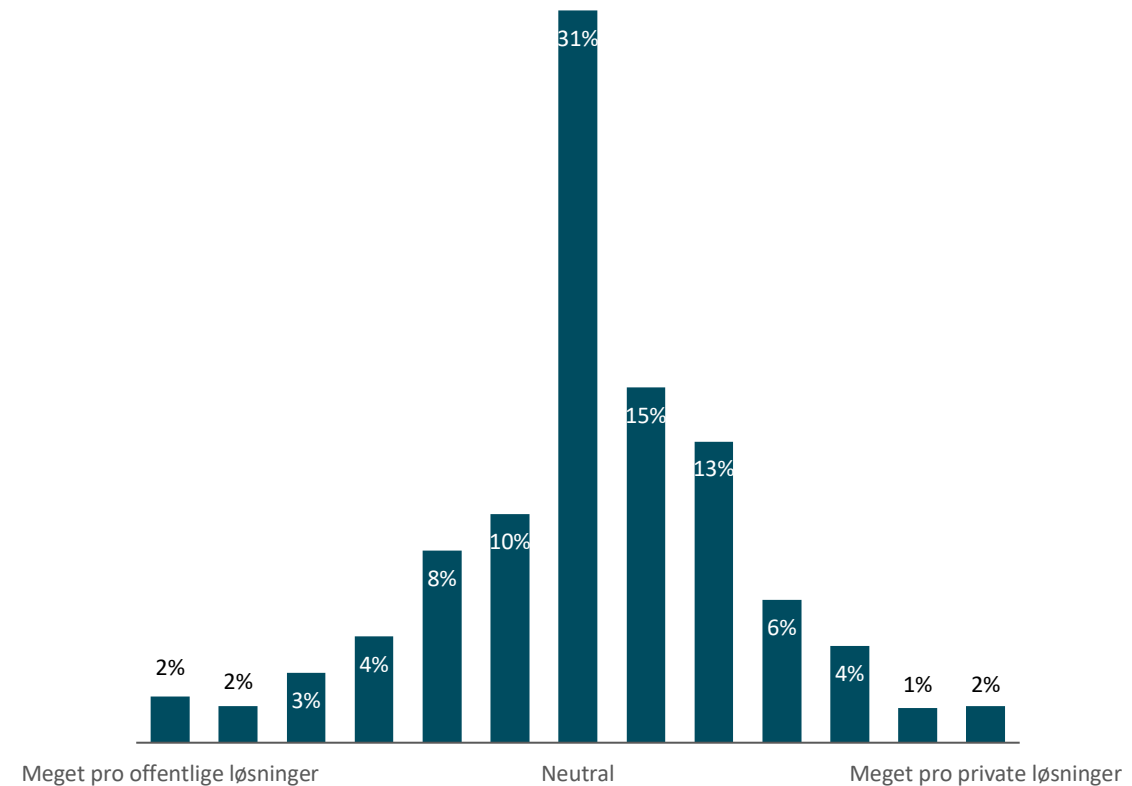
5. Faktaresistens

Før det kan fastslås, om den observerede forskel på andel korrekte svar mellem kontrol- og treatmentgruppen skyldes en identitetsmæssig tilknytning til emneområdet, skal respondenternes generelle holdning til offentlige kontra private løsninger på kollektive områder afdækkes.

Deltagernes oprindelige ståsted er i denne undersøgelse blevet afdækket gennem fire forskellige spørgsmål, som samlet kan siges at indfange deres generelle holdning til offentlige kontra private løsninger.

Figuren til højre viser fordelingen på et indeks fra 1-13, hvor 1 angiver, at man er meget pro offentlige løsninger og 13 angiver, at man er meget pro private løsninger af kollektive problemstillinger. Samlet påviser indeksvariablen respondenternes identitetsmæssige tilknytning til emneområdet.

Generel holdning til offentlige kontra private løsninger på kollektive problemstillinger

5. Faktaresistens

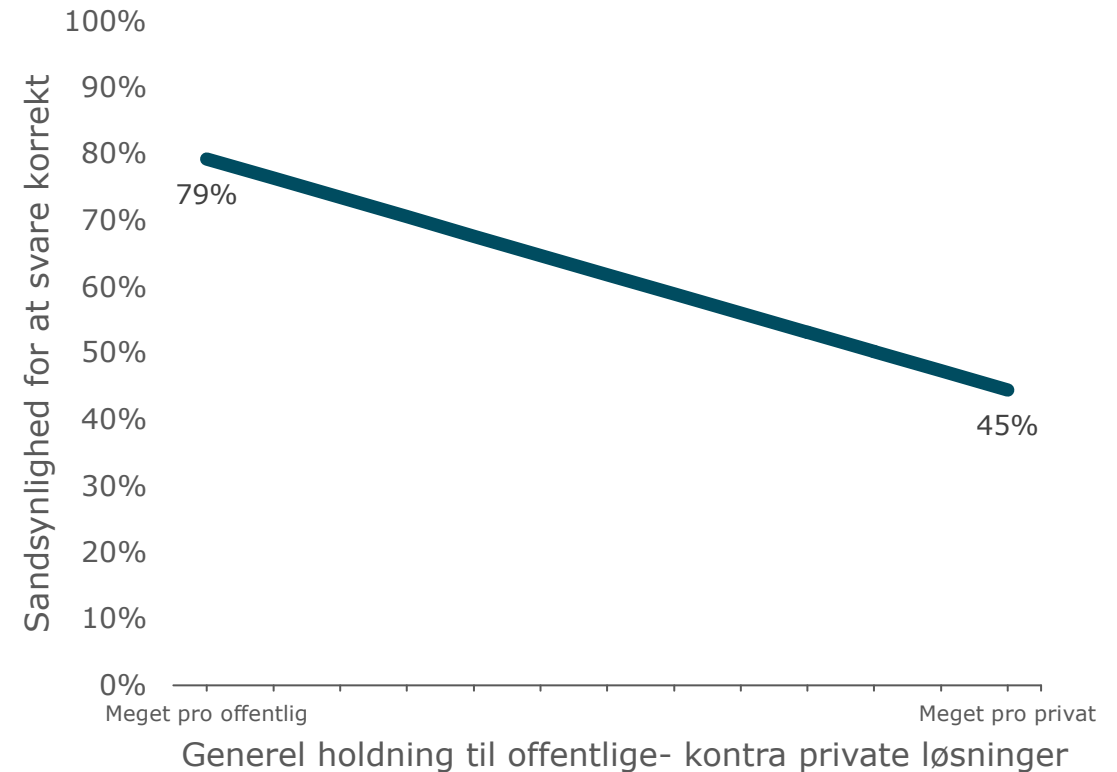
På modstående figur ses den generelle sandsynlighed for at svare korrekt på spørgsmålet: *På hvilken skole er forældrene mest tilfredse?*

Overordnet kan det siges, at sandsynligheden for at svare korrekt falder i takt med, at der bliver større og større forskel på, hvad ens initiale holdning til emneområdet er (indekset) og hvad den nye information viser.

Således har personer med en meget pro offentlige løsninger holdning 79 pct. sandsynlighed for at svare korrekt. I den anden ende har de, som har en meget pro private løsninger holdning blot 45 pct. sandsynlighed for at svare korrekt. Her skal man huske på, at informationen viste, at folkeskoleforældre er mere tilfredse end privatskoleforældre.

Da der ingen sammenhæng var at finde i kontrolgruppen, kan forskellen i sandsynlighed for at svare korrekt mellem pro offentlige- og pro private personer kun være forskellen på, hvor motiveret de ræsonnerer, med andre ord, hvor faktaresistente de er.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at man ud fra dette eksperiment ikke kan fastlægge hvem, der generelt set er faktaresistente, og hvem der ikke er. Formentlig er alle i et vist omfang faktaresistente, men det kan kun observeres, hvis man møder information, man er uenig i.

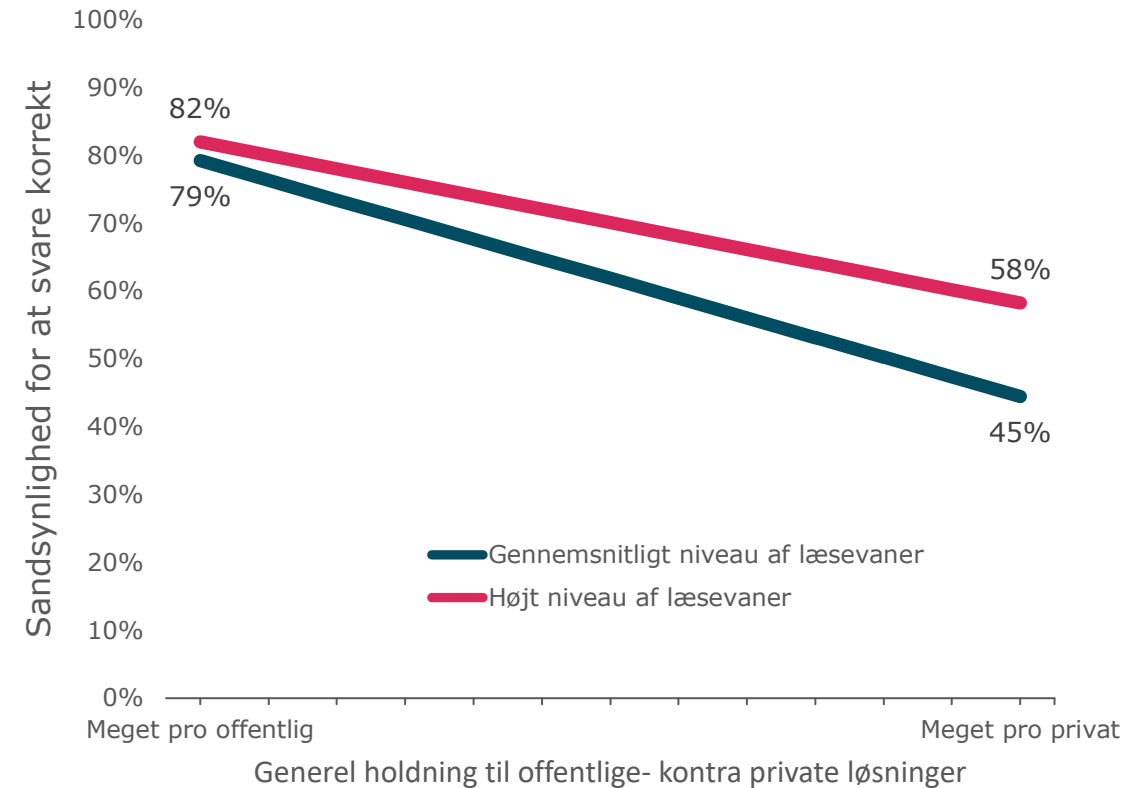
5. Faktaresistens

Tilbøjeligheden til faktaresistens er problematisk i et demokratisk samfund, da det kan være med til at fastlåse den offentlige og politiske debat samt mindske muligheden for at opnå kompromiser og skabe faktabaserede løsninger.

Denne nye undersøgelse viser, at læsning være med til at mindske folks faktaresistens og øge deres lydhørhed overfor ny objektiv viden.

Det viser sig, at et højt niveau af læsevaner har en reducerende effekt på tilbøjeligheden til at være faktaresistent. Et højt læsevaneniveau er her defineret af 4 forhold: 1) Om ens forældre læste højt for en flere gange ugentligt. 2) Om ens forældre selv læste skønlitteratur flere gange ugentligt. 3) Om man selv læser skønlitteratur flere gange ugentligt. 4) At man typisk læser 40 min. eller mere ad gangen.

Figuren viser, at respondenterne med et højt niveau af læsevaner har en reduceret sandsynlighed for at fejlfortolke informationen. Den reducerende effekt er størst for de som er mest uenig i den nye information. Der er hermed empirisk belæg for at sige, at læsning gennemsnitlig set øger individers faktamodtagelighed.

6. Om undersøgelsen

6. Om undersøgelsen - Generelt

Med denne undersøgelse søger Danmarks Biblioteksforening at opnå viden om befolkningens brug af og holdning til biblioteksbrug og forhold til Fake News, Medievaner, Læsning og faktaresistens m.m.

Undersøgelsen er foretaget i maj 2018 som en online undersøgelse blandt 1.500 repræsentativt udvalgte borgere i Danmark i alderen 15 år og derover.

Den statistiske usikkerhed er maksimalt 2,5 procent på de overordnede resultater. Det betyder, at hvis vi i stikprøven finder, at 50 pct. af danskerne har en bestemt mening, så er vi 95 pct. sikre på, at "det sande tal" i hele befolkningen ligger mellem 47,5 pct. og 52,5 pct..

Undersøgelsens resultater offentliggøres med kildehenvisningen: *"Moos-Bjerre for Danmarks Biblioteksforening"*.

6. Om undersøgelsen - Spørgeskemaeksperimentet

De fundne resultater på slide 35 og 36 er fremkommet på baggrund af en multivariat logistisk regressionsmodel. Modellen estimerer den gennemsnitlige sandsynlighed for at svare korrekt på den præsenterede information. Den præsenterede sammenhæng mellem sandsynlighed for at svare korrekt (den afhængige variabel) og respondenternes identitetsmæssige tilknytning til emneområdet (den uafhængige variabel) er målt på et 95 pct. konfidensniveau. Modellen er multivariat, da sammenhængen er kontrolleret for køn, alder, urbaniseringsgrad samt uddannelsesniveau.

Kontrolgruppen

Ved at udsætte en tilfældig udvalgt del af respondenterne for apolitisk information har det været muligt at udelukke, at den observerede sandsynlighed er fremkommet pga. forskel i numeriske evner, da der i kontrolgruppen ingen statistisk signifikant sammenhæng var mellem identitetsmæssig tilknytning til emneområdet og sandsynligheden for at svare korrekt.

Interaktionsmodellen

De fundne resultater på slide 35 er fremkommet ved at inddrage et interaktionsled i den multivariate logistiske regressionsmodel. Interaktionsleddet består af et refleksivt additivt indeks, som samlet set måler respondenternes læsevaneniveau. Ved inddragelsen fremkommer den reducerende effekt, som et meget højt læsevaneniveau har på den generelle sandsynlighed for at fejlfortolke information.

Henvendelser angående rapporten kan rettes til:

Michael Moos-Bjerre

Telefon: 26 24 68 06

e-mail: michael@moos-bjerre.dk

m¹b

mb